

Βιβλιο-φιλικά

Παρουσίαση

Της
ΕΥΓΕΝΙΑΣ
ΜΠΟΓΙΑΝΟΥ

Με μια δυνατή εικόνα, καθοριστικές σημασίες για την πορεία της αφήγησης, ξεκινά το μυθιστόρημα του Γιάννη Νικολούδη «Άδειος τόπος». «Υπάρχουν πολλοί τρόποι να μπει, υπάρχουν πολλοί τρόποι να βγει, και ένας από τους τρόπους που βγαίνει δείχνει πολλές φορές τον τρόπο που θα ξαναμπει». Ένας άντρας δίχως όνομα και, εν πολλοίς, δίχως πρόσωπο -αλλά με αλβανική καταγωγή- βγαίνει από τις φυλακές της Νέας Αλικαρνασσού στο Ηράκλειο. Κανείς δεν τον περιμένει. Με το χαρτί της απόλυσης στην κωλόισπη και έναν σάκο πηδάει στο λεωφορείο. Φεύγει, δίχως να έχει κάπου να πάει. Τον υποδέχεται ένας άδειος τόπος, αφιλόξενος. Ένας τόπος γεμάτος φωνές. Φωνές περιορισμένες σε έναν καθουσιαστικό μικρόκοσμο, από όπου οτιδήποτε «παράταρο» περισσεύει. Το ξένο είναι μολυσματικό, απειλεί την κανονικότητα.

Ψηφίδα την ψηφίδα δημιουργείται το ζοφερό πορτρέτο, ένα σπαρακτικό ψυχογράφημα, του ανώνυμου αφηγητή. Αλλά και του τύπου. Τα πάντα έχουν κριθεί, το μέλλον είναι προδιαγεγραμμένο, δίχως καμία δυνατότητα διαφυγής. Λόγω των βιωμάτων. Όλων εκείνων που ερήμην -και ίσως για αυτό με σαρωτική δύναμη- διαμορφώνουν τον ψυχοτύπο. Ο αφηγητής υπάρχει σε ένα αέριο παρόν. Το παρελθόν, με όλη την τελεσιδικία ασφυξία του, ξεδιπλώνεται από τις αφηγήσεις όσων τον περιβάλλουν. Άνθρωποι που τον γνώριζαν ως παιδί, ως έφηβο, και άλλοι που τον συνάντησαν μόνο για μια στιγμή. Πολλαπλές φωνές, σαν μια, σαν τη φωνή του παρατηρητή. Σαν μια κάμερα που καταγράφει τα πάντα και που ερμηνεύει κατά το δοκούν. Φωνές που διαφοροποιούνται μεταξύ τους με βάση τη θέση του εκάστοτε παρατηρητή. Οι περισσότερες αποστασιοποιημένες, σαν επίση-

Η βία είναι η απάντηση

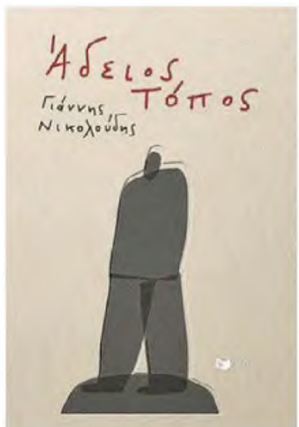
μες καταθέσεις -με όλη την προφορικότητα τους- ή σαν μαρτυρίες που οφείλουν να μείνουν ουδέτερες και μακρινές. Η θερμοκρασία αυτών των αφηγήσεων αποκαλύπτει την απόλυτη μοναξιά του παρατηρούμενου. Το χέρι δεν απλώθηκε ποτέ. Η τρυφερότητα δεν εκδηλώθηκε. Με εξαίρεση ίσως το βλέμμα της θεάς που τον περιγράφει ως μικρό παιδί. Αφήγησις-κλειδί για την κατανόηση του μετέπειτα ενήλικα. Αφηγήσεις ψηφίδες που δημιουργούν το όλο. Και στη μέση αυτός: μόνος, ακαρτογράφος, περιθωριακός. Σε έναν τόπο που δεν τον χωράει. Έναν «άδειο τόπο». Σε μια περιοχή «όλο ζάλη και χαρακίες». Σε μια γη που «δεν θυμάται τι ονειρεύεται». Ο άντρας ψάχνει ένα μονοπάτι για να βαδίσει. Ο μόνος δρόμος που υπάρχει όμως είναι η βία, τίποτε άλλο.

Η παρακάτω σκηνή/εικόνα είναι το κλειδί για την προσέγγιση -αν και όχι για την κατανόηση- του ψυχοτύπου του ήρωα: «Το πράμα έμοιαζε με ταινία. Παιζα σε ταινία. Έτσι έπρεπε να το βλέπω. Θα πρεμούσα. Δεν ήταν κάτι. Έτσι είδα και εκείνα τα γατιά. Πίσω από

έναν θάμνο. Μικρά, σαν ποντίκια. Χωρίς τρίχωμα. Σαν σε ταινία. Η μάνα τους, πουθενά. Τα πάτησα με τα άρβυλά μου, τα έκανα κιμά. Η ραχοκοκαλιά τους ελαστική, σαν του ψαριού. Ούτε που προλάβανε να τσιρίζουν, πνιγίκανε στα σωθικά τους». Ο αφηγητής βλέπει τον εαυτό του σαν μέσα σε ταινία. Χωρίς αντίληψη της πραγματικότητας. Παιίζει σε ταινία, άρα τα πάντα είναι και δεν είναι. Τσως όλα μπορούν να παχτούν ξανά, να διορθωθούν. Αλλά και τι σημασία έχει; Η βία είναι η ερώτηση. Η βία και η απάντηση. Τα πάντα ωθούν στη βία: Οι ρίζες που δεν είχε ποτέ. Τα κοινά βιώματα που δεν υπήρχαν για να μπορούν να δημιουργήσουν τον συνδετικό ιστό με τα πρόσωπα. Ο ακατάλληλος ερωτισμός πατέρας. Ο λανθάνων ερωτισμός. Και, κυρίως, η εγκατάλειψη από τη μάνα.

Μια κραυγή είναι όλο το βιβλίο. «Η βαλίτσα της η αγορασμένη από τα Τίρανα, πού πας, πού πας, σκύλα, η πόρτα να ανοίγει, εκείνη να φεύγει, πού πας, μάνα, πού πας, σκύλα...». Πού πας, μάνα; Η απάντηση στην εγκατάλειψη είναι η βία.

Ο Νικολούδης, μέσω μιας πολυπρισματικής αφήγησης, αναπτύσσει το ψυχογράφημα ενός σκοτεινού, απόκρημνου ανθρώπου. Με ωμό ρεαλισμό, μαεστρική χρήση του υψαιγιμού, δίχως εξωραϊσμούς, δίχως κανένα «εξαιτησμό» στη ματιά, αλλά, αντίθετως, ως βαθύς γνώστης της παθογένειας της επαρκίας και ειδικότερα της Κρίτης από όπου κατάγεται και όπου τοποθετεί την ιστορία του, καταφέρνει να συνδυάσει την καταγιοτική ήλική και ένα αστυνομικό τύπου μυστήριο χωρίς να απομακρυνθεί ούτε στιγμή από τον βασικό σκοπό του, που δεν είναι άλλος από το βύθισμα στην ερεπιωμένη ενδοκόπρα της ψυχής του ήρωά του. Ο γρήγορος, ασθματικός ρυθμός της αφήγησης -με εξαίρεση ίσως τα κομμάτια με τα πλάγια γράμματα όπου δεν λειτουργεί τόσο αποτελεσματικά η πρόζα-, αυτή η αίσθηση ότι δεν μπορεί να σταματήσει πουθενά ο καταφόρος -των σκέψεων, των πράξεων, των ζωής- τονίζουν την απόλυτη μοναξιά της κεντρικής μορφής. Η έννοια του αδιαπραγματέυτα «μόνου» είναι το πραγματικό θέμα του βιβλίου.

● INFO

Γιάννης Νικολούδης, «Άδειος τόπος» Εκδ. Πατάκη 160 σελ. Τιμή: 9,50 ευρώ